Pædagogisk læreplan for

Daginstitution Munkebo, Vuggestue og Dagpleje

2020

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Om skabelonen

Denne skabelon henvender sig til jer, som er ledere og pædagogisk personale i dagtilbud. Formålet med skabelonen er at inspirere og understøtte udarbejdelsen af jeres lokale pædagogiske læreplan.

Den grundlæggende ramme for udarbejdelsen af den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven med tilhørende bekendtgørelse, der er omsat i Børne- og Socialministeriets publikation *Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, 2018.* Det er hensigten, at I skal bruge publikationen, når I arbejder med skabelonen.

Skabelonen indeholder alle de lovmæssige krav til at udarbejde den pædagogiske læreplan. Samtidig understøtter skabelonen jeres overvejelser vedrørende den løbende dokumentation og evaluering af arbejdet med den pædagogiske læreplan.

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for det pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse, hvor legen er grundlæggende, og børneperspektivet er tydeligt. Jeres konkrete læreplan giver jer en ramme til at arbejde systematisk med at planlægge, følge op på og videreudvikle kvaliteten i det pædagogiske læringsmiljø i jeres dagtilbud i forhold til jeres børnegruppe.

Inden for de krav der følger af dagtilbudsloven, er det op til jer at beslutte, hvordan I konkret vil arbejde med den pædagogiske læreplan. Jeres læreplan skal være et dynamisk og meningsfuldt dokument, som peger fremad, og som I kan bruge aktivt i den løbende udvikling af den pædagogiske kvalitet og jeres pædagogiske praksis.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold

Brug af skabelonen

Når I udfylder skabelonen, skal I klikke på *skrivefeltet*. I kan fremhæve tekster og indsætte billeder.

I kan slette denne side ved at markere teksten og billedet og trykke *delete*. I kan også slette den sidste side, hvis I ønsker det.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

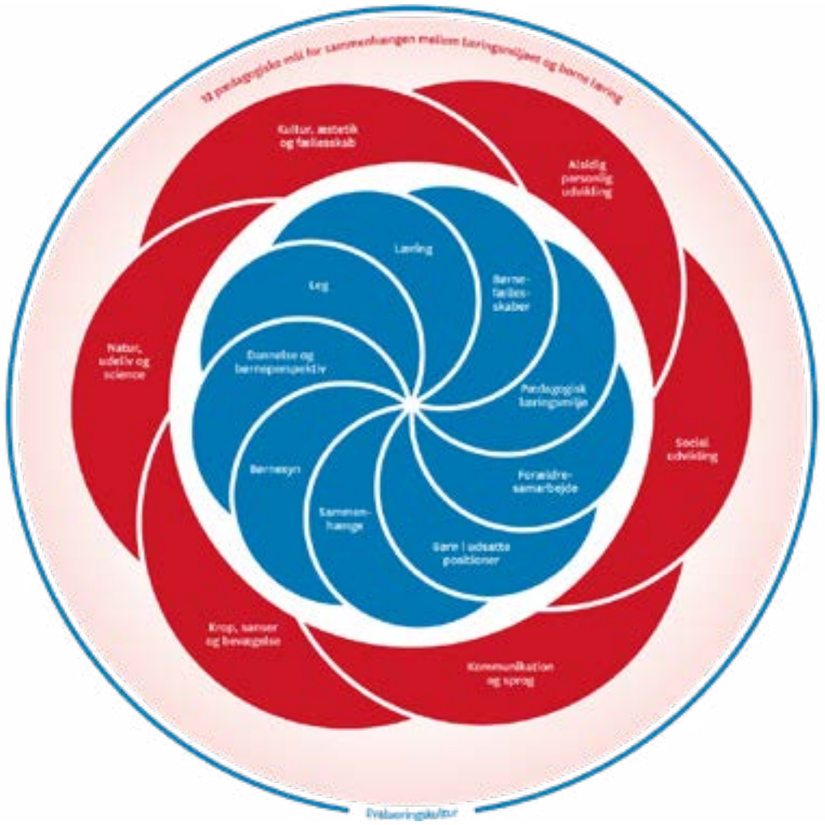

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i publikationen *Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold.* Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Hvem er vi?

Daginstitution Munkebo er en dynamisk organisation, der bygger på tillid, ansvarlighed og selvstændighed.
Vi fungerer som en samlet enhed. Gennem tydelig ledelse, fagligt stærke teams og selvledende medarbejdere skaber vi et solidarisk fællesskab, hvor vi har kerneopgaven i fokus, og hvor vi organiserer løsningen af opgaverne bedst muligt. Vi arbejder i en hverdagspraksis der understøtter trivsel og læring.
Vi skaber rum til udfoldelse og forskellighed.

Distriktet
Munkebo er et naturskønt byområde med ca. 5000 indbyggere. Byen ligger naturskønt med vand på flere sider. Byen har også det store havneområde Lindø Port Of Odense som nærmeste nabo.
Daginstitution Munkebo er en kommunal distriktsinstitution med 4 børnehuse og 16 dagplejere, som er i eget hjem. Børnehusene ligger centralt i Munkebo by og dagplejerne ligger spredt rundt i byen. Alle steder er der dejlige grønne udeområder, og vi ligger tæt på Munkebo Multipark som rummer både naturområder og legemiljøer.
Vi har plads til 20 børn i vuggestuen, og op til 60 børn i dagplejen. 2 børnehavehuse (Columbus og Himmelblå) rummer 110 børn i alderen 3 – 4 år og et hus (Solbakken) rummer ca. 50 børn i 5-årsalderen.
Vi har ca. 50 medarbejdere ansat.

Organisering
Vi er organiseret med en distriktsleder, en pædagogisk leder for 0 – 2 års området og en pædagogisk leder for 3 – 5 års området. Derudover har vi ansat en administrativ medarbejder 10 timer om ugen.
Vi arbejder med en forældrebestyrelse bestående af 7 forældrerepræsentanter og 4 medarbejderrepræsentanter.
Personale og arbejdsforhold behandles i MED udvalget, der består af TR for BUPL, PMF og FOA samt AMR for 0 – 2 års området og AMR for 3- 5 års området.
Medarbejderne varetager forskellige vigtige ansvarsområder. Det er ansvar for f.eks. sprogarbejdet.
Vi afholder ca. 8 fælles personalemøder om året samt 2 – 3 pædagogiske temadage. Derudover er der løbende stuemøder for alle grupper på skift ca. hver 6. uge. De er placeret i husenes åbningstid.

Fysiske rammer
I øjeblikket har vi til huse i godt slidte fysiske rammer. Daginstitution Munkebo står overfor en spændende og vigtig proces. Byrådet i Kerteminde kommune har nemlig afsat midler til at bygge en helt ny daginstitution i Munkebo.
Vi har brug for moderne fysiske rammer, der i højere grad spiller sammen med den pædagogiske praksis, så vi kan leve op til de forventninger som ikke kun lokalområdet og vi har, men som også forventes af politikerne i Byrådet og Folketinget.
Vores vision er at skabe en bæredygtig by for børn. Visionen er en retning og et mentalt billede på en mulig og ønskværdig fremtidig position. En fremtid der på afgørende punkter er bedre end den nuværende position.
I efteråret 2020 udvælges et vinderprojekt til det kommende byggeri, som forventes at være færdigt i maj 2022.

Pædagogisk grundlag

Det pædagogiske grundlag er de centrale pædagogiske begreber, principper og værdier vi bruger, når vi planlægger og udvikler det pædagogiske arbejde – og det pædagogiske hverdagsliv.

I Daginstitution Munkebo har vi et vedvarende fokus på vores børnesyn, på etablering af børnefællesskaber og legens altafgørende betydning for børns udvikling, trivsel, dannelse og læring. Ydermere har vi fokus på at udvikle hverdagspraksis, ved kontinuerligt at arbejde med aktionslæring og refleksiv praksis af betydning for etablering og udvikling af læringsmiljøer.

De centrale elementer er:

- **Børnesyn**. Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv**. Børn på f.eks. 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker f.eks. gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø**. Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde**. Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner**. Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.

- **Sammenhæng til børnehaveklassen**. Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.

På de følgende sider beskriver vi, hvordan vi i hverdagen inddrager og indtænker det pædagogiske grundlags fem indholdstemaer via overordnede praktiske eksempler og pædagogiske refleksioner.

Børnesyn

Det pædagogiske personale og ledelsen i Daginstitution Munkebo, skal skabe organisatoriske rammer og et pædagogisk læringsmiljø, så børnene hver dag oplever nærhed, trivsel, læring, udvikling og anerkendende relationer. Vi skal udvikle inkluderende læringsmiljøer med udgangspunkt i børnenes egne perspektiver og forståelser.

Daginstitution Munkebo er børnenes institution, og når vi beslutter, udarbejder rammer og ændrer i en etableret struktur, bestræber vi os altid på, at gøre dette med udgangspunkt i et børneperspektiv. Det gode børneliv er et liv med plads, tid og ro til at være barn og med et nært og tillidsskabende pædagogisk personale, der giver barnet nærvær, omsorg og tryghed til at kunne lære og udvikle sig.

Vores børne/menneskesyn er båret af en forståelse af, at alle børn er unikke personer med hver deres særlige forudsætninger, behov og potentialer. Vi støtter børnene i deres mulighed for at handle aktivt i eget liv og giver børnene mulighed for, at skabe deres eget liv afhængigt af robusthed og kompetencer. Vi benytter os af en anerkendende strategi i møde med hhv. børn og forældre. Børnene betragtes som kompetente og selvstændige samtidig med, at de har brug for omsorg, udfordringer, positive forventninger og tillid fra det pædagogiske personale. Det betyder, at vi f.eks. respekterer børnenes valg af relationer og italesætter det gode i
både børn og forældre.

Børn og forældre skal kunne mærke og se vores børnesyn, hvorfor vi er opmærksomme på at være gode rollemodeller og skabe et pædagogisk miljø båret af glæde, omsorg og humor i personalegruppen.

Dannelse og børneperspektiv

Vi er vejledere og rollemodeller for det enkelte barn og børnegruppen samt forældregruppen. Det er os, der er ansvarlige for, at rammerne og hverdagen her i Daginstitution Munkebo har det indhold, den atmosfære og de udfordringer, som er med til at fremme barnets trivsel og udvikling. Når vi skaber

gode og trygge rammer, får børnene tillid til os og oplever, at de kan stole på os, og at vi holder af at være sammen med dem. Det er vores ansvar at have øje for børnenes behov og dermed støtte, guide og hjælpe dem til de udfordringer, de står overfor.

Vi er opmærksomme på det enkelte barn og hele gruppens behov. Vi diskuterer og udvikler vha. af aktionslæring, Hjernen og Hjertet, temabaseret pædagogik og daglige refleksioner løbende på personale- og stuemøder. Vi gør os overvejelser ang. børnegruppens sammensætning, børnenes trivsel og udvikling, samt forholder os til hverdagslivets udfordringer og dilemmaer, og får skabt en struktur og konkrete aktiviteter, som passer til børnenes behov. Vi er organiseret i små læringsgrupper, hvor alle har en funktion/rolle i grupperne. I hverdagen lærer vi børnene at lytte til hinandens meninger og synspunkter. Vi lytter til børnene og bygger videre på deres initiativer. Vi lærer børnene at de har en værdi i sig selv og har derfor ret til at være forskellige og udvikle sig i forskellige tempi. Vi er ambitiøse i vores målsætning om, at være med til at udvikle børn som er empatiske, demokratiske og livsduelige mennesker. Derudover er vi opmærksomme på hvor stor betydning vi har, når vi bruger os selv som rollemodeller i samværet med børnene, for på denne måde at være med til at skabe forståelse og mening i børnenes liv.

I forskellige hverdagssituationer er vi tæt på børnene, har øjenkontakt og samtale med fokus på dét børnene er optaget af – og hjælper barnet med at sætte ord på de følelser, vi kan se, barnet har. Dette kunne være i f.eks.: ved måltider, i skiftesituationer, konfliktsituationer og i mindre grupper. Vi forsøger at tilrettelægge en hverdag, hvor der er en stor grad af kontinuitet af voksne i kontakten med børnene, og vi er opmærksomme på vores positionering i hverdagspædagogikken – hvad enten det drejer sig om leg og aktiviteter på legepladsen eller aktiviteter indendørs. I forbindelse med aktiviteter er vi opmærksomme på om børnene har medbestemmelse i grupperne. Vi anerkender børnenes perspektiver og handlinger. Vi følger op på disse og handler på dem. Derudover er vi opmærksomme på, at spørge ind til barnets oplevelse vha. åbne spørgsmål og ved med vores kropssprog og mimik at vise, at vi er engagerede. Dette understøttes af gestikulationer, stemmeleje, tegn til tale, visuel kommunikation og struktur (vi viser, hvad vi skal vha. magnettavler m.v.) og guidning.

Leg

I Daginstitution Munkebo har legen en værdi i sig selv, og udgør en væsentlig del af børnenes hverdag.
Legen er grundlæggende for børns sociale og personlige læring og udvikling. Børnenes leg giver dem mulighed for at opleve sig selv med fordybelser i lege og samvær med kammerater på forskellige alderstrin og herigennem udvikler de fantasi, kreativitet, sprog, motorik, nysgerrighed, sociale kompetencer, selvværd og identitet. Dette er en vigtig del af deres almene dannelse og det er i legen, at de bl.a. oplever, erfarer og finder egne løsninger på konflikter og dilemmaer.
Til tider deltager vi bevidst i børnenes leg, hvilket kræver at vi er opmærksomme på ikke at ødelægge legen og at vi må indordne os på legens præmisser, men også at legen i andre situationer, skal hjælpes hensigtsmæssigt videre.
Vi forsøger at give børnene et fysisk og psykisk miljø, der tilbyder dem mulighed for at udforske, udbygge og udvikle legen. Dette gælder både den rolige, vilde og risikofyldte leg. Vi vil understøtte et miljø, hvor leg og fantasi har gode vilkår.

For at understøtte at alle børn har mulighed for at være aktive deltagere i leg, tilstræber vi medbestemmelse og inddrager børnene i varierende aktiviteter ud fra deres forudsætninger.
Vi er nysgerrige på børnenes samspil med hinanden og vurderer ved at se på børnegruppen, om der er behov for at den voksne er deltagende, styrende eller observerende i legen. Men også at vi ved at betragte den konkrete børnegruppe, træffer beslutningen om at ændre børnegruppens sammensætning.
Vi understøtter de af vores børn, som er i udsatte positioner, ved f.eks. som voksen selv at deltage, eller vise børnene, at vi har lyst til at være med. Ved at være tydelig omkring vores positionering, vil børnene opleve, at vi er i nærheden af legen, af betydning for børnenes oplevelse af tryghed og forudsigelighed.

Endelig har vi fokus på det enkelte barns udviklingszone, og forsøger at skabe fællesskaber på tværs og gøre børnene opmærksomme på hinanden – dette kunne f.eks. være i forbindelse med ture ud af huset, på tværs af grupper, rammesat leg m.v.

Læring

Vi arbejder med læring hele dagen. Vi forstår læring som en helhedsorienteret proces og vi bestræber os på at skabe et miljø, der inspirerer og udfordrer børnenes forskellige kommunikationsformer. Det betyder, at den undrende, spørgende og eksperimenterende tankegang hos de nærværende voksne er integreret i det daglige pædagogiske arbejde, hvad enten vi befinder os i en af dagens mange rutiner, er midt i en planlagt aktivitet eller deltager i en spontant opstået leg.

I Daginstitution Munkebo skaber vi læringsmiljøer hele dagen, og ansporet af Covid-19 perioden, har vi her efterfølgende valgt at skærpe vores opdeling i mindre grupper yderligere, således at vi kan arbejde fokuseret med temaer, læringsmål og udvikling af børnenes kompetencer. Ydermere har vi erfareret at afleverings- og afhentningssituationen kan foregå på helt andre måder, således at der sker færre forstyrrelser i børnegrupperne når varierende forældre træder ind ad døren på skift, og at afleveringen forgår på samme måde hver morgen m.v.

I bestræbelsen på at tilrettelægge det pædagogiske læringsmiljø så det både støtter børnenes kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive læring, tilrettelægger vi aktiviteten, efter den børnegruppe vi har. Derudover positionerer vi os efter de børn som har behov for ekstra opmærksomhed, og støtte af den voksne og vi møder børnene på det udviklingstrin de er på, så de får en succesoplevelse.

Vi forsøger at skabe rum/områder, hvor vi kan udføre aktiviteter uden forstyrrelser, for at skabe fordybelse og læring for børnene. Vi forsøger at arbejde med fleksible læringsrum – også udendørs med plads til at være nærværende og fordybet og vi justerer planlægningen, så den kan ændres efter børnene og det, som de er optaget af lige nu.

Børnefællesskaber

Børn lærer især i samspillet med de øvrige børn. Det er i samspillet med de øvrige børn, at barnet erfarer sig selv, og samtidig udgør de andre børn og de etablerede børnefællesskaber et socialt og kulturelt fællesskab, som er altafgørende for barnets trivsel, dannelse, udvikling og læring. Relationer og venskaber er afgørende, hvis barnet skal opleve at høre til og være en del af fællesskabet. De voksne er væsentlige samarbejdspartnere i at skabe positive børnefællesskaber og har ansvar for, at alle børn hver eneste dag indgår i varierende legefællesskaber. Dette gør vi eksempelvis, når vi er aktive i legene sammen med børnene, eller når vi lærer børnene at lege (hos os har vi børn hvor dette er nødvendigt), eller guider til hvordan barnet kan få en funktion eller en rolle i en given leg. Når vi voksne er aktive deltagere i legen, er vi opmærksomme på de voksnes positioner i legen og i fællesskabet. Denne positionering handler om at være hhv. foran, ved siden af og bagved i legene.

Via vores aktivitetsgrupper, forpligtende og uforpligtende fællesskaber, får børnene mulighed for at etablere venskaber på tværs af alder, køn, og kultur. Vi inddrager forældrene, og går i dialog med forældrene omkring fællesskaberne.

Fremadrettet skal vi have en endnu større opmærksomhed på grupper på tværs af venskaber og aldersgrupper også på tværs af stuerne – hvordan kan dette skabe endnu flere nye relationer? – og dermed undgå at være for fastlåste i vores tankegang.

Derudover kan vi skærpe vores opmærksomhed på interesser hos børnene og dyrke deres mangfoldige styrker. Vi kan arbejde med ”Social træning” – ikke kun i konfliktsituationer (følelsesbolde, m.v.) og skærpe vores opmærksomhed på det enkelte barns positionering i gruppen.

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

>Her skriver I korte retningsgivende refleksioner og eksempler.<

Pædagogisk læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Vi arbejder med læring hele dagen. Vi forstår læring som en helhedsorienteret proces. Hvor, hvad og hvordan barnet lærer, er afhængigt af barnets historie, erfaring, viden og den kontekst, det befinder sig i lige nu. Det er vores opgave at skabe et anerkendende læringsmiljø, som tager udgangspunkt i barnet. Børnenes nysgerrighed anerkendes som grundlag for læring. Børnene udfordres og der gives tid til fordybelse og udforskning. Børnene stimuleres til at søge og selv skabe viden. Vi ser på børnegruppens behov og afprøver nye og andre tiltag. Mange af vores legeting m.v. er desuden i børnehøjde for at facilitere børnenes lystbetonede aktiviteter.

Fremadrettet kan vi gøre endnu mere for, at give alle børn bedre muligheder for at opbygge gode relationer, ved at være opmærksom på institutionens fysiske indretning og have et større fokus på læringsmiljøer, hvor alle kan indgå i fællesskaber.

I forhold til vores børn i udsatte positioner, justerer vi i læringsmiljøet, således, at alle børnene kan agere indenfor konkrete rammer. Vi samarbejder med tværfaglige faggrupper, for at udvide læringsmiljøet, og endelig justerer vi regler og tid afhængigt af hvilke børn, som deltager i den konkrete aktivitet.

Samarbejde med forældre om børns læring

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Det er et fælles voksenansvar, at børnene trives, og af samme grund ser vi forældrene som de vigtigste personer i børnenes liv. Vi har fokus på at have positive forventninger til alle forældre, og skabe et tæt forældresamarbejde, da trygge forældre forplanter sig til børnene og giver trygge børn. Trygge børn er afsættet for al trivsel, udvikling, sundhed og læring. Vi tilstræber daglige dialoger med forældrene omkring barnets adfærd, og er nysgerrige på hvad forældrene ser og oplever derhjemme. Forældresamarbejdet er særlig vigtigt i forhold til børn i udsatte positioner. Vi er opmærksomme på at skabe tillid mellem forældrene og personalet. Samt den gode dialog, de gode historier, således der også er plads til de mere sårbare samtaler.

Vi afholder obligatoriske opstartssamtaler og skoleparathedssamtaler (storegruppen). Vi skaber visuel kommunikation via billeder, dagssedler (som forældrene kan snakke videre med deres børn om hjemme) og børneintra. Vi har varierende forældrearrangementer i løbet af året, samt forældrekaffe. Vi husker humoren, sådan at forældrene også kan komme til os med humoristiske indspark og oplevelser hjemmefra. Vi anvender Hjernen og Hjertet og de konkrete fokuspunkter, vi aftaler ved forældresamtaler. Vi oplever forældrene er glade for vores rådgivning og vejledning og for de tiltag, vi har gjort i forhold til lige præcis deres barn.
Vi opfordrer gerne forældrene til at bidrage med private legeaftaler, da vi kan se, at dette har en positiv effekt på børnenes sociale relationer.
Endelig har vi i tråd med Kerteminde Kommunes Læringsstrategi et særligt fokus på vedholdenhed og robusthed i forældresamarbejdet, ved f.eks. at tale om, hvordan frustration også kan rummes i samspil med øvrige børn eller voksne, eller ved at sætte ord på barnets behov og træne barnets udsættelse af behov.

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Vi er opmærksom på dem, der har svært ved eller undgår at indgå i børnefællesskaber. Vi arbejder på at sikre, at vi har blik for *alle* børn, også de af børnene som er i periferien af børnefællesskabet. Dette gør vi ved at få børnene delt op, så alle har en primær gruppe. Vi bliver opmærksomme på hvilke betingelser, der ligger til grund for, at barnet er i periferien og tager vores afsæt i dette. Er det trivsel, træthed, sproglige eller motoriske udfordringer eller noget helt andet, som er årsagen til, at barnet trækker sig? Vi skaber rum for faglige drøftelser omkring årsagen til, at barnet er i en udsat position. Vi prøver at sætte børnene sammen på tværs af grupper/stuer for, på denne vis, at give barnet en mulighed for at få fællesskaber/relationer med andre. Vi gør os nogle pædagogiske overvejelser om barnet starter i den rigtige gruppe fra starten af, fremfor at barnet starter på den stue, hvor der er plads.

Børn i udsatte positioner kan være mange ting. Det kan både være barnet, der har svært ved at lege med de andre, men også barnet der kommer fra et hjem, hvor forudsætningerne til trivsel ikke er som i andre hjem. Vi har et stærkt samarbejde med andre faggrupper som f.eks. PPR, for at få de bedste redskaber til børnene.

Som pædagog er det ikke blot vores opgave, at et barn skal passe ind i et fællesskab. Vi skal have fællesskabet til at tilpasse sig barnet. Det er ikke nok, at et barn er til stede i gruppen. Barnet skal føle, at de bidrager med noget til gruppen. Vi arbejder derfor meget med inklusion af børn i udsatte positioner. Vi skal have øje for deres styrker og interesser, sådan at også disse børn inkluderes i fællesskaber, de trives og udvikles i. I daglig praksis vurderer vi løbende fordybelses/lærings grupperne, således det enkelte barn oplever tryghed, trivsel, dannelse, læring og udvikling.

Opsummerende handler hverdagslivet som udgangspunkt om, at børn i udsatte positioner, udfordres og oplever mestring i forbindelse med lege og aktiviteter.

”For at behandle alle børn ens, skal vi behandle dem forskelligt”

Sammenhæng til børnehaveklassen

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe)

Vi har et meget positivt samarbejde med Munkebo Skole – et samarbejde som stadig er i udvikling. Børnene besøger skolen mange gange det sidste år inden skolestart, og indskolingslærerne besøger ligeledes storegruppen inden skolestart. De af vores børn som er tilknyttet vores tværfaglige PPR-afdeling, afholder overleveringsmøde med skolen, hvor forældrene til disse børn også deltager. Vores øvrige skolegruppe-børn overleveres ved et andet møde med indskolingens medarbejdere – her særligt de kommende 0. klasselærere.

Fra sommerferien og frem til jul er vi en børnehave, hvor vi ikke stiller høje krav til dem. Fra nytår og til sommerferien stiller vi højere og højere krav til dem ift. bl.a. selvhjulpenhed og krav om aktiviteter, de **skal** deltage i og aktiviteter de **kan** deltage i.

I løbet af året i Solbakken bliver vi invitereret til forskellige arrangementer på Munkebo Skole, bl.a. teater. Forældrene bliver invitereret til infomøder i børnehaven og skolen, hvor både skolens og børnehavens medarbejdere deltager. Børnene har 3

dage i klassen på skolen, hvor de følger skolens dagsrytme og hvor 0. klasselærerne står for dagen. Derefter har de 3 dage i SFO'ens lokaler, hvor vi også følger skolens dagsrytme. Der er der kun personale fra børnehaven.

Ved andet skolevalg end Munkebo Skole er det som udgangspunkt den kommende skoles ansvar at indkalde til overleveringsmøde i børnehaven. Vi deltager naturligvis gerne i disse møder. Ved særlige tilfælde kan børnehaven vurdere, at der **skal** laves et overleveringsmøde ud fra et børneperspektiv.

Overgange i øvrigt:

a) Overgang fra hjem til dagpleje/vuggestue

Alle forældre indbydes til en samtale inden barnet starter. I denne samtale er der såvel en informationsdel, men også en grundig samtale om barnet og dets rutiner, trivsel og særlige forhold. Forældrene bliver i samtalen vejledt omkring en rolig og langsom opstart med et særligt fokus på, hvordan man gør sit barn klar til at komme i dagpleje/vuggestue. Særligt for dagplejen er en vigtig del af opstartssamtalen også at tale om gæstedagpleje, og hvad dette betyder for familien og barnet.

For at sikre at alle informationer omkring opstarten bliver formidlet, får forældrene udleveret en lille pjece med praktiske informationer.

I overgangen fra hjem til dagpleje/vuggestue kan sundhedsplejen være en god støtte for familien, og en kilde til vigtig information til dagpleje/vuggestue. I situationer hvor familien har modtaget særlig støtte fra sundhedsplejen, eller der er informationer omkring barnets forhold, som er nødvendige for barnets trivsel og udvikling i dagpleje/vuggestue, indbydes der til et overgangsmøde.

b) Overgang fra dagpleje/vuggestue til børnehaven:

Som en del af alle øvrige overgange bruger vi Hjernen og hjertet som redskab.

Ved behov afholdes der et overleveringsmøde, men alle tilbydes opstartssamtale.

Den voksen som er primær voksen på barnet under opstarten, besøger dagplejen/vuggestuen en gang for at møde barnet i kendte rammer, før det starter. Barnet kommer på besøg med dagplejer/vuggestue før opstart, for at se de nye rammer med en kendt voksen. Inden et barn starter, er vi på besøg i vuggestue/dagpleje og barnet er på besøg i børnehaven med forældrene og et andet besøg med vuggestue/dagplejer. Målet med besøget inden børnehavestart er, at møde barnet i kendte rammer inden børnehavestarten og herigennem skabe den største mulige tryghed og tillid. Dels for at se barnet i en kendt kontekst, dels for at få nogle ord på barnet fra de voksne, som kender barnet så godt. Vi skal have skabt et miljø, hvor det er okay at ringe og spørge om hjælp/refleksioner til dagpleje/vuggestue også tiden efter, at barnet er startet i børnehave. Dette da der efter barnet er faldet til i børnehaven kan komme nogle reaktioner/nye mønstre, som måske kan være set før, men måske ikke blev oplevet relevant i overgangen. Lige nu går vi med overvejelser om genbesøg af hhv. vuggestue/dagpleje et par måneder efter børnehavestarten. Desuden får vi skriftlige overgangsbeskrivelser fra hhv. vuggestuen/dagplejen i Hjernen og Hjertet.

c) Overgang fra Columbus/Himmelblå til Solbakken (storebørnsgruppen):

På baggrund af pædagogiske overvejelser sammensætter vi og anbefaler grupper til Solbakken. Personalet fra Solbakken kommer på besøg i børnehaven, så børnene får ansigt på kommende nye voksne. Børnene er af flere omgange på besøg i Solbakken og lærer de nye omgivelser og nye kommende venner at kende med personalet fra børnehaven. Overgang fra Columbus/Himmelblå til Solbakken styrkes ved, at børnene kommer på besøg i Solbakken inden start. Her er det vigtigt, at børnene ser de voksne, som de skal være sammen med og de andre børn, som de skal til at være i gruppe med. Derudover er der et møde mellem pædagogerne fra Columbus/Himmelblå og Solbakken, hvor der bliver snakket om styrker/svagheder ved alle børn og hvordan opdelingen af børnene giver mest mening.

Inden starten i Solbakken (storebørnsgruppen) afholdes et forældremøde, hvor forældrene informeres om den kommende overgang for deres barn. Vi afholder en afskedsfest for børnene lige før sommerferien.

Vi har et meget positivt samarbejde med Munkebo Skole – et samarbejde som stadig er i udvikling. Børnene besøger skolen mange gange det sidste år inden skolestart, og ind-skolingslærerne besøger ligeledes storegruppen inden skolestart. De af vores børn som er tilknyttet vores tværfaglige PPR-afdeling, afholder overleveringsmøde med skolen, hvor forældrene til disse børn også deltager. Vores øvrige skolegruppebørn overleveres ved et andet møde med indskolingens medarbejdere – her særligt de kommende 0. klasselærere.

Visionsdel:

Fremadrettet drømmer vi om, at der er en medarbejder fra hver gruppe, der er med på Munkebo Skole de første 14 dage i børnenes skoletid. Det er for at tage børnesynet med trygheden i højsædet. Vi har et ønske om at der er en medarbejder fra Colombus og Himmelblå, der tager med i Solbakken de første 14 dage. De kender børnene og kan give dem en god start i Solbakken.

Vi har et håb om at få et samarbejde med børnenes kommende venskabsklasse allerede inden skolestart. Der kan børnene finde en tryghed i de lidt større børn. Endelig har der tidligere været tradition for at børnene har en ”prøv din skoledag”, hvor de bliver afleveret og hentet i skolen i løbet af året uden børnehavens personale.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Vi ser gerne, at Børnenes By bliver stærkere forankret i lokalområdet, og at vi yder vores bidrag til dette. Samtidigt vil vi gerne invitere lokalområdet ind i Daginstitution Munkebo. Vi har brug for alle gode kræfter i Munkebo. Det gælder foreninger, erhvervsliv, skolen og andre kommunale samarbejdspartnere og mange flere. I de kommende år vil vi meget gerne afsøge muligheder for at skabe nye forbindelser og styrke samarbejdet i lokalsamfundet yderligere.

Vi arbejder tæt samen med Munkebo Skole om børns overgang til skolen. Det tætte samarbejde gør, at vi også på andre områder har gode samarbejdsrelationer. Vi afholder f.eks. fælles forældremøder, ledergruppen i de 2 institutioner mødes løbende, vi havde skolelederen i ansættelsesudvalget, da vi skulle ansætte ny pædagogisk leder og vi låner lokaler af hinanden. Derudover har vi løbende elever fra skolen i praktik hos os.

Vi bruger Munkebo Bibliotek til de traditionelle lån af bøger. Biblioteket afholder forskellige typer af arrangementer som f.eks. film for helt små børn. De arrangementer besøges ofte af vores dagplejere.

Vi er nærmeste naboer til Lindhøj Plejecenter og hvert år inviteres vi til fastelavn og tøndeslagning på plejecentret. Vores børn synger sange for beboerne, som har stor fornøjelse af besøget. Det har vores børn også.

Munkebo Kirke inviterer vuggestue, dagpleje og børnehaver til julearrangementer med historiefortælling og sange. Vi vil gerne udvikle et samarbejde, hvor vi kan bruge kirkerummet til at synge i eller lytte på, når organisten øver.

Vi vil gerne udvikle et samarbejde med lokale foreninger. Det kunne f.eks. være gymnastikforeningen, som kunne have en instruktør hos os for at lave gymnastik med børnene. Det kunne også være mange andre foreninger.

Ladby Vikingeskibs museum besøger vi, og vi har frivillige derfra der hjælper os, når vi laver vikingetema med de store børnehavebørn.

Men derudover skal vi skabe endnu flere muligheder for at invitere nærmiljøet noget mere ind. Herudover kunne vi blive bedre til at snakke med forældrene og bedsteforældrene, om de kan bidrage med særlige kompetencer, mad, kreative idéer osv.

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

For øjeblikket (sensommeren 2020) er det vanskeligt at tale om særlige æstetiske tiltag, da vi er i en form for venteposition inden det nye byggeri (Børnenes By) med nye rammer er realiseret om ca. 2 år (sommeren 2022). Nedenfor er anført nogle af de overvejelser vi har gjort os omkring ydre rum og materialer af betydning for det æstetiske miljø i en ny, bæredygtig institution:

Dagtilbuddet er bygget af sunde og miljørigtige materialer og danner de arkitektoniske rammer for en rummelig hverdag, hvor mange oplevelser og praktiske gøremål sætter dagens program for børnene. Vores afsæt er at arbejde med “Bæredygtighed i Børnehøjde”. Der bliver blandt andet brugt materialer, som er nedbrydelige og/eller kan genanvendes ligesom der naturligvis er fokus på lavt energiforbrug og miljøvenlighed. Derudover har vi gjort os detaljeorienterede overvejelser omkring indre rum, lys, godt indeklima (frisk luftudskiftning) og en lyddæmpende akustik. Endelig er vi optaget af at skabe rum, som inviterer barnet indenfor med eksempelvis en rumopbygning, som tydeligt illustrerer (i børnehøjde) hvad rummets funktion kan være, f.eks. med afsæt i en bytænkning: café (med tilhørende kantine), bibliotek, kulturhuset, supermarkedet – legerum, brandstation – legepladsen.

Vi vil skabe rum, der er indrettet og udført så børn både kan søge mod fællesskabet i mindre grupper og trække sig fra fællesskabet. Vi forestiller os ”huller” i væggene, der lægger op til fordybelse (læsning og fortrolig samtale). Læringsrum med mulighed for ro og fordybelse, hvor der er så lidt gennemgang som overhovedet muligt. Fællesrum må ikke være gennemgangsrum – må gerne have skydedøre, således at rummene kan transformere sig til fordybelsesrum. Fællesrum med plads til bevægelse, konstruktion, musik, billedkunst, ny teknologi/eksperimentarier samt et omskifteligt rum som kan få nye funktioner løbende, f.eks. sanseudstillinger.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

På 0-2 års området er der mange dagligdagsrutiner, hvor vi ser muligheden for at arbejde med børns egne læreprocesser. Her er der er tid til gentagelser, at øve sig, udvikle sig og lære. Vi skaber rammerne for de fælles læreprocesser i rutinerne med fokus på, hvad børnene kan lære at hjælpe hinanden med, og at blive nysgerrige på, hvad de kan lære af hinanden i børnefællesskabet.
Vi arbejder med bevidstheden om, at børn lærer af nærværende og engagerede voksne, der har tid til at understøtte det enkelte barn i leg, læreprocesser og børnefællesskaber.

I små grupper følger vi dagens rutiner, hvor børnene er deltagende i f.eks. borddækning og oprydning efter maden. Børnene har opgaver, der svarer til deres alder og udviklingstrin. Når opgaverne er kendte, lærer børnene af hinanden i en hverdag, der understøttes af nærværende og anerkendende voksne.

Legen hos det helt lille barn er samtidigt udviklingen af den alsidige udvikling. I garderoben og på badeværelset bliver det at lege med lynlåsen i jakken og pjasken med vandet i badeværelset til kompetencer. Vi bruger de små læringsrum i dagligdagen til leg og udfoldelse. Børnene får med fingre og med gaffel lov til at spise deres mad selv, og i mødet med konsistens og det sanselige i at røre ved maden, udvikler børnene lyst og kendskab til deres egen sult og mæthedsfornemmelse.

For at sikre en kønsneutral kultur, har vi opmærksomheden rettet mod en samtaleform der sikrer et fællesskab, hvor vi i vores henvendelser til børnene anvender benævnelser som: kammerater, venner og børn. Vi ønsker at skabe et fællesskab uden skelen til køn, etnicitet eller religion. Når vi synger med børnene, kan de fleste børnesange ændres en smule, så f.eks. se min kjole bliver til se min bluse.

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Det læringsmiljø som det pædagogiske personale etablerer skal give muligheder for, at alle børnene får skabt gode relationer og venskaber og det pædagogiske personale støtter børnene i at opdage nye potentielle legekammerater. Børn udvikler sig sammen med andre børn, og det er vores opgave at sørge for at veksle imellem vokseninitierede, igangsatte aktiviteter, hvor vi holder aktiviteten i gang og udvikler den til den børneinitierede leg, hvor barnet støttes i at udforske nye lege. De af vores børn som har vanskeligt ved at indgå i sociale relationer, skal have vores hjælp til at aflæse, kontakte og indgå i relationer med de øvrige børn. Det er centralt, at det pædagogiske personale møder børnene med positive forventninger og styrker børnene i deres egen leg. Vi skal sørge for, at det læringsmiljø vi er med til at skabe, inviterer til leg og socialt samvær.

Det sociale samspil med andre mennesker hos det helt lille barn foregår i små trygge rammer. I dagplejen oplever barnet hver dag den samme voksen og de samme børn. For at udvikle sociale kompetencer mødes de enkelte dagplejere til gymnastik i hallen, og hos hinanden med aktiviteter i haven, hvor børnene kan udvikle sociale relationer, spejle sig i andre børns leg og øve sig i de større fællesskaber, de vil møde i børnehaven. Dagplejen deltager herudover i legestuegrupper hver uge, hvor der arbejdes temabasseret med overordnede emner, der udfoldes i planlagte og gentagne aktiviteter.

Vuggestuen arbejder i mindre grupper, som tilrettelægges ud fra alder, kompetencer og udvikling. Der arbejdes med aktiviteter, hvor gruppen samles om f.eks. sange, hvor alle børns navne bliver sunget. Som i dagplejen arbejdes der med temaer, der udfoldes i genkendelige, såvel som nye aktiviteter.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Som fagligt personale er vi bevidste om at være barnets sproglige rollemodel. Vi er opmærksomme på vores tonering i sproget, at møde barnets spørgsmål med anerkendelse og et sprogbrug det forstår. Vi er opmærksomme på at spejle barnet i sproget, og hjælpe med at oversætte barnets lyde og pludren til ord.

En aktiv del af barnets sproglige udviklinger ligger hos os i at anvende babytegn, som et af de første aktive deltagelsesmuligheder barnet har. Med simple tegn giver vi barnet mulighed for at give udtryk for ønsker og behov. Vi understøtter det talte sprog med tegn og anvender tegnene i hele dagpleje/vuggestuetiden. På denne måde støtter vi de større børn i, at kunne kommunikere med de yngre børn via et fælles sprog.

I læselegen benytter vi i længere perioder de samme temaer og konkreter. Vi taler om bogen, bruger konkreter og inddrager barnet i alle elementer af bog, materialer og leger bogenes tema, hvor vi f.eks. bevæger os som de ting, vi har oplevet i bogen.

Vi arbejder med bøger, der indeholder en bestemt gennemgående figur som ”den lille røde trold” [1]. Bogen tager forskellige temaer op og i arbejdet med bøger som denne, hænger vi trolde op forskellige steder, så kan vi tale videre om troldens eventyr og humør. Hænger der en trold i garderoben, kan vi, hvis barnet er ked af det ved aflevering, tale om trolden, der også har været ked af det. Vi kan tage trolden med os og bruge den som overgangsobjekt fra én situation til en anden. Rytmen har stor betydning for den sproglige og motoriske udvikling.

Rytmen i sange, fagteremser og sanglege understøtter sprogets og sætningernes rytme, så lyde og varianter af sproget tydeliggøres. Igennem dagen synger vi som optakt til aktiviteter, som afslutninger og ofte i rutinesituationer som bleskift eller i garderoben.

[1] https://laeseleg.dk/boghaefter/1-3aar/lille-roede-trold/

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Børn er i verden gennem kroppen og skal støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel. Børnene skal inviteres til at få mange forskellige kropslige erfaringer i et læringsmiljø, hvor bevægelsesglæde, kreativitet og leg er nøglebegreber og hvor det pædagogiske personale motiverer børnene til at bevæge sig, ved selv at vise glæde ved bevægelse og kropslig udfoldelse.

Når vi arbejder med krop, sanser og bevægelse tager det udgangspunkt i det tema vi i den givne periode arbejder med. I alle temaer, er kroppen og sanserne det bærende grundlag for aktiviteten. Gennem krop, sanser og bevægelse bliver aktiviteterne udfærdiget. Vi sikrer, at alle børn kan deltage i aktiviteter og når vi tilrettelægger vores temaer ud fra noget, der er i bevægelse, kan f.eks. temaet ”efterårets farver” sikre, at de større børn kan klistre blade på papir og de mindre børn lege med og røre ved blade. Æbler kan samles, tygges på og duftes til - eller trilles med.

Når det lille barn skal lære at kravle, gå, løbe og holde balancen, understøtter vi barnet og sikrer, at det ikke kommer til skade. Samtidigt er vi opmærksomme på, at børn øver sig, falder og rejser sig igen. På vej mod en krop der er i sikker bevægelse og som sikrer barnet en farbar vej, er vi klar til at trøste og puste på skrammer, men ved også, at der på vejen opstår ”kompetenceskrammer”.

Eks.: *Vi er udenfor i en mindre gruppe, og arbejder med temaet ”efterår”. Vi igangsætter en leg med blade udenfor, hvor både børn og voksne er nede på alle fire. Det pædagogiske personale er i øjenhøjde med børnene. I legen kaster vi alle blade op i luften og forsøger at fange dem igen. Børnene oplever glæde og nysgerrighed i aktiviteten og hopper efter blade, undersøger bladene, kravler rundt i bladene.*

Eks.: *Massage med stille musik i baggrunden der indikerer, at nu skal vi have en stille aktivitet. Vi laver blid fodmassage hvor børnene ligger på ryggen og slapper af. Vi taler med lav stemme, og guider børnene ind i en følelse af kropslig ro. Børnene følger med i, hvad vi laver og gør, og det foregår i deres eget tempo. I aktiviteten giver børnene både hinanden og det pædagogiske personale massage med bolde, børster og fjer. Børnene er så fortrolige med aktiviteten, at når personalet begynder at finde tingene frem, tager de med det samme strømperne af og lægger sig på måtterne.*

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Børn er ikke styret af et behov for målrettet viden og information, men styret af nysgerrigheden til at opleve og undersøge verden helt konkret. Det er de voksnes ansvar at iscenesætte rammer, der kan fordre opmærksomhed, aktiv sansning, undersøgelser og eksperimentering, så børnene kan udvikle deres legeverden selv. Naturen giver gode muligheder for at udforske de kropslige sanser: iagttage, undersøge, eksperimentere og øve sig.

Science i vuggestuen er aktiv inddragelse med henblik på, at give børn en forståelse for dyr og planter, kemi og fysik, lys, vand magnetisme osv. Her er det vigtigt at give den faktiske information, faglige fakta, om emnet. F.eks. at bænkebideren lever i gamle fugtige træstykker gerne under barken, og under sten og ruller sig sammen når den bliver bange - den kan blive over 5 år gammel.

I dagplejen er flere certificeret ”grønne spirer” [2] og bruger som sådan naturen som læringsrum. Dagplejerens have er indrettet i miljøer, der understøtter barnets muligheder for fysisk udfoldelse, kontakt til naturen og motorisk udfordrende legemiljøer.

[2] https://groennespirer.dk/

At dagplejen arbejder i eget hjem, sætter muligheden for at benytte lokalområdet og de grønne arealer i spil. Dagplejen benytter muligheden for at besøge havnen, kravle på bakker og mødes med andre dagplejere og udforske naturen.

Eks.: *Vi arbejder i temaer og udnytter naturen som eksperimentarium. I temaet ”vand” har vi ophængt nedløbsrør, og leget med varmt og koldt vand. Vi har fået isterninger til at skifte farve og løbe igennem rør, og børnene har blandet ting i vand, der gør at det skifter farve og konsistens. Certificeringen ”grønne spirer” bruges hele året, som et sted hvor ting vokser og gror. Der lægges frø i potter, der vandes og processen fra frø til plante følges gennem sommeren og til efterår, hvor vi kan høste rødbeder, som kan koges, smages og syltes.*

I arbejdet med natur, udeliv og science har det betydning, at den voksne viser entusiasme, når forsøg og opsporing af ting i naturen finder sted. Børnene smittes og viser begejstring, når der arbejdes med farveblanding, melklister og når der findes en snegl på vejen, som alle kan snakke om, røre ved og følge når den bevæger sig med hovedet ud af sneglehuset.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

I vuggestue/dagpleje støtter vi børnene i deres æstetiske udtryk og udvikling; dette bl.a. ved at give dem kendskab til forskellige materialer og redskaber. At fordybe sig i en leg eller i en aktivitet er en god mulighed for også at fordybe sig i sig selv og i andre.

I dagpleje/vuggestue fejrer og festligholder vi alle danske traditioner som fastelavn, påske og jul, uanset kultur eller religion. Vi laver kreative ting, der giver barnet mulighed for at mærke og sanse højtider. Vi klistrer, bager, laver småkager og juledekorationer til jul. Vi er ikke optaget af produktet, men lader barnet få sine hænder i materialerne og kigger på hinandens ting. Op til jul inviterer vi forældre på besøg til hygge i de rammer, som er børnenes i hverdagen.

Til fastelavn maler vi katte med fingermaling og vi klæder os ud - både børn og voksne, og slår katten af tønden både i naturen og i institutionen. For at gøre børnenes kreationer betydningsfulde, hænger vi dem op, og lader barnet udfolde sin intention med billede eller maleri. I tegning om maling med børn, er det at gå på opdagelse i barnets fantasi og intention med billedet af stor betydning for barnet, i dets forståelse af sig selv og sin kunnen.

Biblioteket er en fast aktivitet om vinteren. Her leger vi med dukketeater, ser film på det store lærred og kigger i bøger. At komme ud og besøge andre miljøer anser vi for vigtigt i forhold til den dannelse, der ligger i at besøge andre miljøer.

I dagplejen er det en fast rutine at besøge det lokale plejehjem, hvor vi synger og hygger med de ældre. De ældre nyder børnenes sang, og er selv deltagende. Børnene får en fællesskabsoplevelse i selskabet med den ældre generation.

Som en nyere tradition i Daginstitution Munkebo afholder vi årligt en høstfest hvor efterår og høsten fejres. Vi forbereder dagen lang tid i forvejen, og på dagen inviteres forældre til at smage den mad børnene har lavet, se de ting der er pyntet op med og dagpleje/vuggestue har planlagt aktiviteter i små grupper, så alle børn kan prøve de ting, som andre har lavet. Man kan f.eks. være med i dans, blive malet i ansigtet, røre ved ting der er gemt under korn etc.

I arbejdet hen imod en bæredygtig daginstitution køber vi vores nye legetøj med henblik på, at kunne anvendes til mange forskellig slags lege og bruges skabende, så børnene ikke fastlåses, men bruger deres fantasi i samvær med andre børn. Legetøjet skal kunne bruges i fælleslege, så vi styrker fællesskabet. Vores legetøj er så vidt muligt lavet af naturmaterialer.

Evalueringskultur

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Her kan I kort beskrive jeres arbejde med at etablere en evalueringskultur som en del af det daglige pædagogiske arbejde. I kan f.eks. beskrive, hvordan I arbejder systematisk med evaluering, om I arbejder med særlige metoder, om I arbejder eksperimenterende eller undersøgende med et særligt fokus, samt hvordan, hvor ofte og i hvilke fora I drøfter og reflekterer over jeres pædagogiske praksis mv.

Vi arbejder med aktionslæring, hvor personalet indkalder de pædagogiske ledere til at filme konkrete sekvenser med afsæt i et dilemma på den enkelte stue. Efterfølgende drøftes filmsekvensen/serne med afsæt i spørgende refleksioner omkring børneperspektiver, børnefællesskaber, børn i udsatte positioner og børnesyn. Målet har været, at skabe større hverdagslig indsigt i hvilken betydning børnesynet har for de konkrete pædagogiske handlinger, og samtidig få De Styrkede Pædagogiske Læreplaner til at leve i hverdagslivet. Men også at få øje på styrkerne i det pædagogiske hverdagsliv og gøre mere af dette.

I forbindelse med vores aktiviteter arbejder vi løbende på at udvikle vores inddragelse af De Styrkede Pædagogiske læreplaner i hverdagslivet. Til glæde og gavn for os selv, vores samarbejdspartnere (PPR og sagsbehandlere) og ind imellem også forældrene, idet vi forsøger at anskueliggøre vores hverdagslige pædagogiske arbejde med at integrere Den Styrkede Pædagogiske Læreplan ved konkrete aktiviteter, også analogt (på tavlen hvor forældrene dagligt kommer forbi m.v.). Nedenstående oversigt er stadig under udvikling, og har særligt haft sit udspring af møder mellem den pædagogiske leder i børnehaven og vores Faglige Fyrtårne i både vuggestue og børnehaver, i bestræbelsen på at understøtte en nysgerrig og evaluerende pædagogisk kultur.

I dagplejen arbejder vi med S.M.I.T.T.E modeller som planlægning af de pædagogiske temaer og aktiviteter. Optakten til et tema i legestuen tilrettelægges i en S.M.I.T.T.E, hvor det sikres, at de seks læreplanstemaer bliver inddraget. For hver aktivitet evalueres aktiviteten, ligesom temaet til slut evalueres.

Dagplejen arbejder som noget nyt med Hjernen og Hjertets fokuspunkter, hvor et konkret barn bliver fulgt i forhold til en handleplan, der tager afsæt i struktur som en S.M.I.T.T.E.

Visionen for en evaluerende kultur i dagplejen er, at benytte aktionslæringens principper i forhold til at være undersøgende på dynamikker og dilemmaer i de enkelte dagplejehjem.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Her kan I f.eks. kort beskrive, hvordan evaluering af læreplanen kan ses i forhold til jeres evalueringskultur i hverdagen.

At skabe en forankret evalueringskultur er et større stykke arbejde og tager tid. Men samtidig har det seneste år også vist, at hvis arbejdet er målrettet og med en specifik metode som afsæt, er det rent faktisk muligt at skabe en spirende evalueringskultur som smitter af på den pædagogiske praksis.

Vi skal være vedholdende og i ledelsesgruppen har vi aftalt, at sætte barren for evaluerende pædagogisk praksis højt, ved f.eks. at sætte én af vores årlige 3 temalørdage af til tilbagevendende drøftelser af vores Styrkede Pædagogiske Læreplan

Her kan I finde yderligere inspiration til arbejdet med den pædagogiske læreplan

---

Til at understøtte og inspirere jeres videre arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan er der udviklet en række øvrige materialer. Alle inspirationsmaterialer – nuværende og kommende – kan findes på www.emu.dk/dagtilbud

Redskab til selvevaluering er en ramme til systematisk at analysere jeres praksis inden for centrale områder i den styrkede pædagogiske læreplan.

Redskab til forankringsproces indeholder fem tilgange til, hvordan I kan arbejde med forandring og forankring af et stærkt pædagogisk læringsmiljø.

Film introducerer indholdet i og illustrerer hovedpointer fra publikationen *Den styrkede pædagogiske læreplan*.

Forskellige tematiske materialer dykker ned i viden om et tema og giver inspiration til dialog og handling. Her er bl.a. materialer om evaluerende pædagogisk praksis, som understøtter en systematisk tilgang til det at evaluere.

Der offentliggøres løbende nye temaer.

Alle materialer kan findes på www.emu.dk/dagtilbud

BØRNE- OG UNDERVISNINGSMINISTERIET

Pædagogisk læreplan

© 2019
Danmarks Evalueringsinstitut og Børne- og Socialministeriet

Citat med kildeangivelse er tilladt

Design: BGRAPHIC

Kerteminde
Kommune

Pædagogisk leder Dagpleje og Vuggestue
Charlotte Bjerregaard
chbj@kerteminde.dk

Børn, familie og dagtilbudsafdelingen
Daginstitution Munkebo
Rosendalen 215
5330 Munkebo